

opusdei.org

Vrlo ljudski, vrlo božanski (XVIII): Unutarnja sloboda

„Naša sloboda nije spontani izbor koji nema nikakvog temelja van naše osobne volje. U svojoj najdubljoj dimenziji, naša je sloboda odgovor na Ljubav koja nam prethodi.“

17.08.2023.

Isusova slava širi se Galilejom. On je učitelj drugačiji od ostalih učitelja. Govori s autoritetom, a njegove riječi imaju moć nad demonima. Nakon što

je propovijedao u nekoliko mjesta, *dođe u Nazaret, gdje bijaše othranjen (Lk 4,16)*. Sveti Luka stavlja ovaj prizor na početak njegovog javnog života. Ovaj je prizor toliko značajan da je čak nazvan "evanđeljem unutar evanđelja". U ovih nekoliko redaka ne samo da je svečano otvoreno poslanje našeg Gospodina, već je cijeli njegov život sažet. (1) Isus ide u sinagogu i počinje čitati. Daju mu knjigu proroka Izaije. *"On razvije knjigu i nađe mjesto gdje stoji napisano: Duh Gospodnji na meni je jer me pomaza! On me posla blagovjesnikom biti siromasima, proglasiti sužnjima oslobođenje, vid slijepima, na slobodu pustiti potlačene, proglasiti godinu milosti Gospodnje."* Nakon što savije knjigu i sjede, *oči sviiju u sinagogi bijahu uprte u njega. On im progovori: "Danas se ispunilo ovo Pismo što vam još odzvanja u ušima"* (Lk 4, 17-21). Isus predstavlja svoj status Mesije na nedvosmislen način, čineći to

tekstom koji naglašava dar slobode. To je ono što nam je Isus došao dati. Došao nas je osloboditi ropstva i tlačenja grijeha.

Prvi kršćani bili su svjesni da je dar slobode u središtu njihove vjere, stoga sveti Pavao to čini stalnom temom svojih pisama. Isus nas oslobađa tereta grijeha i smrti, slijepe sudbine koja drži vlast u poganskim religijama, neurednih strasti i svega što život na zemlji čini jadnim i nehumanim. Međutim, sloboda nije samo dar, nego u isto vrijeme i rizik. Kao što Apostol poganima piše: *Za slobodu nas Krist oslobodi. Držite se dakle i ne dajte se ponovno u jaram ropstva (Gal 5,1)*. Stoga moramo čuvati našu slobodu, biti dostojni tog dara i ne pasti ponovno u lak život ropstva. Prvi su kršćani imali ovo uvjerenje duboko u svojim srcima. Što je s nama? Mnogi su od nas kršteni kad smo bili novorođenčad. Što riječi proroka

Izaije koje je čitao naš Gospodin u Nazaretu znače nama? I poziv svetog Pavla da živimo u slobodi, da se ne prepustimo ponovno bremenu ropstva?

Da je to samo stvar izbora

Kad pričamo o slobodi, često mislimo pojednostavljeno: činim sve slobodno kad mogu činiti što želim, bez da me itko prisiljava ili primorava. Ovo je iskustvo slobode koje imamo kad možemo sami birati. Suočeni s pitanjem "Želiš li čokoladnu tortu ili voće?", oni koji mogu izabrati jednu od dvije opcije čine se slobodnijima od onih koji su prisiljeni izabrati samo jednu. Dijabetičar je, primjerice, prisiljen izabrati voće. U ovom ograničenom tumačenju slobode, oni koji mogu birati između više opcija slobodniji su, imaju manje ograničenja koja ih limitiraju na samo jedan izbor. Zbog toga obilje novca sa sobom nosi snažan osjećaj

slobode; otvaraju se mnoge prilike koje su zatvorene onima kojima nedostaje financijskih resursa.

Zasigurno, odsustvo prisile dio je značenja slobode, ali ne u cijelosti. Primjerice, možemo se sjetiti svetog Tome Morea kad je bio zatočen u Londonskom tornju. S gledišta odabira hoće li tamo biti, uopće nije bio slobodan, a opet je tako slobodno prihvatio svoju situaciju. Isto se odnosi na mučenike i na ne tako davne ličnosti koje su proganjane zbog svoje vjere. Svaki oblik progonstva pokušaj je oduzimanja slobode. No, ne postoji isključivo izvanjski način za to postići. Isus je rekao: *Ne bojte se onih koji ubijaju tijelo, ali duše ne mogu ubiti (Mt 10. 28)*. Sloboda nije samo izostanak izvanjske prisile, već sposobnost odlučivanja kako se ponašati ili prihvatiti situaciju u najdubljem dijelu naše duše, neovisno o okolnostima s kojima se suočavamo.

Nadalje, sloboda koju doživljavamo u određenim izborima često ima prilično ograničen cilj. Kada razmišljamo o ljudima koji su kroz povijest ostali zapamćeni po načinu na koji su živjeli svoju slobodu, to nije ono što se obično pamti.

Možemo se prisjetiti imena troje ili četvoro ljudi – koje znaju svi ili samo netko blizak nama – koje smatramo uzorima slobode. Što je značajno u njihovim životima? Zbog čega su nam uzori? Zasigurno im se ne divimo samo zato što su uvijek mogli izabrati hranu koja im je draža, ili zato što se nikad nisu vjenčali da se ne ograniče samo na jednu osobu. Naprotiv, sjećamo se ljudi koji su se oslobodili svega što ih je moglo vezati kako bi svoj život u potpunosti dali za dostojanstven cilj ili određenu osobu. To su primjeri slobode upravo zato što su sačuvali pravo darivanja samog sebe do kraja. Da je Toma More zanemario svoju savjest i zakleo se na vjernost Henriku VIII,

čak i da je to slobodno napravio, ne bi ostao zapamćen u povijesti kao primjer slobode. Da je sveti Pavao, umjesto nastojanja svom svojom snagom da učini Krista znanim i da svoj život za Njega, odlučio napustiti svoj poziv i ponovno postati tkalac šatora, ne bi za nas bio uzorom slobode. Stoga, kako bismo u potpunosti shvatili slobodu, moramo naći puku sposobnost odabira.

Blago za koje vrijedi dati svoj život

Evandjelje nam govori o upečatljivom iskustvu slobode: *Kraljevstvo je nebesko kao kad je blago skriveno na njivi: čovjek ga pronade, sakrije, sav radostan ode, proda sve što ima i kupi tu njivu. Nadalje, kraljevstvo je nebesko kao kad trgovac traga za lijepim biserjem: pronade jedan dragocjeni biser, ode, rasproda sve što ima i kupi ga (Mt 13, 44-46).* Dvije osobe u ovim kratkim prisporodobama mijenjaju sve što imaju za ono što,

kako se čini, za njih ima mnogo veću vrijednost. U potpunosti se predaju onome za čim čeznu njihova srca, bez osjećaja da odbacuju svoju slobodu. Misle da čine najbolju moguću stvar. Ovo je iskustvo bilo kojeg zaljubljenog čovjeka. Njemu nije stalo što ne može izlaziti s drugim ženama. Sve je dao za ženu koju voli i samo je želi voljeti svakim danom sve više. Ne smatra to odbacivanjem svoje slobode. Naprotiv, on je siguran da sa svojom slobodom ne može učiniti ništa bolje nego voljeti tu osobu, to blago, taj najdragocjeniji biser.

Stoga je sloboda odabira, iako je jedna dimenzija slobode, podčinjena većoj; mogućnosti ljubljenja. Mogli bismo nazvati ovu dublju dimenziju "slobodom sebedarja". To je sloboda koju provodimo u praksi kad volimo i koja nam omogućava da shvatimo da "sloboda i sebedarje nisu kontradiktorni; oni podupiru jedno

drugo". (2) Dajući cijeli svoj život, ne gubimo slobodu već ju doživljavamo s većim intenzitetom. "Kad se ljudi daju slobodno, u svakom trenutku njihovog predavanja, sloboda obnavlja njihovu ljubav; obnoviti se na takav način znači uvijek biti mlad, darežljiv, sposoban za visoke ideale i velike žrtve." (3) Kad, nakon intenzivnog dana na posluu, shvatimo da još nismo odvojili posebno vrijeme za molitvu na kraju dana i kad odlučimo to učiniti umjesto da se odmaramo gledajući vijesti, koristimo svoju slobodu na način koji osnažuje naše sebedarje. Ovdje je još jednom ključna ljubav. Slično, majka obitelji koja s velikom slobodom mijenja svoje planove kako bi se brinula o bolesnom djetetu iz ljubavi, shvaća da ovo sebedarje donosi radost koju nikada ne bi doživjela radeći ono što je isprva naumila.

Kad dajemo cijeli svoj život cilju ili osobi za koju mislimo da zaslužuje našu ljubav, ta nas ljubav oblikuje i vodi do toga da postanemo uvijek i sve više "mi"; jedinstvena osoba, s imenom i prezimenom. Uzmimo primjerice Majku Terezu. Možemo na trenutak zamisliti da joj je netko ponudio lijepu planinsku kućicu da tu provede posljednje godine svog života u mir, a da nevladina organizacija vodi brigu o siromašnima. Što bi ona odgovorila? Velika sloboda u njenom životu došla je iz davanja cijelog srca Kristu, prisutnim u najsiromašnijima od siromašnih i odričući se svega ostalog što bi moglo narušiti taj ideal.

Mogli bismo lako pronaći slične primjere u životima mnogih drugih svetaca i svetica. Ono što ih je pokretalo bila je želja da budu vjerni Ljubavi za koju su dali sve; da odgovore na poziv koji ih je pronašao usred svijeta, s misijom koja je

oblikovala njihove živote. Ovdje se, primjerice, možemo sjetiti riječi svetog Josemarìje iz 1932.: "Otvaraju mi se dva puta: da studiram, postanem sveučilišni profesor i postanem učen. Volio bih sve ovo učiniti i vidjeti da je dostižno. Drugi: da žrtvujem svoju ambiciju, pa čak i plemenitu želju za znanjem, sretan što sam diskretan, iako ne neuk. Moj put je drugi: Bog me hoće svetog i želi me za svoje Djelo." (4) Ovo je ono što bismo nazvali "unutarnjom slobodom". To je izvor koji objašnjava zašto moja djela nisu odgovor na trenutni hir niti na izvanjska uputstva ili hladne ciljeve, već na skriveno blago za koje sam dao sve; Ljubav koja me potražila i zove me da Ga slijedim. Ovaj poziv je ono što objašnjava "lude ekscese" svetaca, čiji život nije bio puko ispunjavanje niza izvanjskih obaveza.

Postupanje s unutarnjom slobodom ne znači da nam neke stvari nisu teške. U kontekstu svakodnevnog života, Otac nas često podsjeća na nešto što je sveti Josemaría naglašavao: "ne bismo smjeli misliti da je jedini posao kojeg možemo radosno obavljati onaj kojeg smatramo ugodnim." (5) "Možemo obavljati radosno – a ne nevoljko – ono što smatramo teškim, što nam se ne sviđa, ako to radimo za ljubav i s ljubavlju, te stoga slobodno." (6) Radimo s punom slobodom jer naš trud proizlazi iz ljubavi koju nosimo u srcu. Možda nam se nekad ne da nešto raditi i ne razumijemo zašto to moramo raditi. Ali to radimo jer znamo da je dio ljubavi koju smo prigrlili cijelim svojim životom i zbog toga nam je moguće voljeti to što radimo. Kad se ponašamo na ovaj način, ne radim nešto automatski ili samo zato što "se mora obaviti", već to radim "zbog ljubavi i s ljubavlju", s novoobnovljenom voljom. S

vremenom, ono što sada radimo na silu, potaknuti Ljubavlju za koju smo dali čitav život, preuzet će svoje dublje značenje. "Gledati na svoje zanimanje kao dar od Boga (a ne kao na puku listu obaveza), čak i kada patimo, također je znak slobode duha." (7)

Sloboda kao odgovor

Mnogi ljudi danas, u svom shvaćanju slobode, često ne uspijevaju vidjeti dalje od sposobnosti odabira onoga što žele u svakom trenutku, bez ikakve vanjske prisile ili ograničenja. Ako je ova sposobnost odabira dovedena u pitanje, sloboda, čini se, nestaje. Međutim, odabrati jednu stvar često znači odustati od drugih, a željeti nešto ne znači nužno da to možemo i dobiti. Kršćanska antropologija nudi mnogo skladniji i jasniji pogled na slobodu, gledajući na nju kao na *dar* i *poziv*. *Pozvani smo na slobodu (Gal 5, 13)*; a ne na

neodređenu ili besmisleni slobodu, već na *slobodu i slavu djece Božje* (Rim 8, 12). Istina našeg božanskog sinovstva je ono što nas čini slobodnima (cf. Iv 8, 31-32). Stoga naša sloboda nije spontani odabir koji nema temelja van naše osobne volje. U svojoj najdubljoj dimenziji, naša je sloboda *odgovor* na Ljubav koja nam prethodi. Zbog toga je sveti Josemaría mogao opisati svoj unutarnji život, uključujući i borbu, kao ponašanje "jer tako želimo... odgovoriti na Božju milost." (8) Slobodno prihvaćamo volju onoga koji nas je "volio prvi" (cf. Iv 4, 19), i trudimo se svim silama odgovoriti na tu ljubav. Na primjer, suočeni s mnogim odabirima koje donosimo svakog dana, možemo se zapitati: "Kamo će me ovo dovesti? Je li ovo u skladu s Božjom ljubavlju, s mojim stanjem sina ili kćeri Božje?"

Kada prihvatimo svoju slobodu kao odgovor, otkrivamo da nema moćnije

pokretačke sile u našem životu od čuvanja uspomene na Ljubav koja nas je pozvala. Ovo je istina i na ljudskoj razini; nema veće motivacije u životu za bilo koju osobu od spoznaje da je ljubljen/a. *Dragi moj podiže glas i govori mi: "Ustani, dragano moja, ljepoto moja, i dođi, jer evo, zima je već minula, kiša je prošla i nestala. Cvijeće se po zemlji ukazuje, vrijeme pjevanja dođe i glas se grličin čuje u našem kraju."* (Pjesma nad pjesmama 2, 10-12). Oni koji znaju da ih Bog ovoliko voli, pozvani da zapale čitav svijet njegovom Ljubavlju, spremni su učiniti sve što treba. Njima se sve čini malo u usporedbi s onim što su primili. Riječi svetog Josemarije njima se čine očitima: "Kako je malo jedan život da se prikaže Bogu!" (9) "Shvaćanje da nas Bog čeka u svakoj osobi (cf. Mt 25, 40) i želi biti prisutan u njihovim životima preko nas, vodi nas do težnje da obilno dijelimo s drugima ono što smo primili. U našim

životima, moje kćeri i sinovi, primili smo i primamo mnogo ljubavi. Pružanje ljubavi Bogu i drugima najprikladniji je čin slobode. Ljubav *ispunjava* slobodu, otkupljuje je. Ljubav omogućuje slobodi da otkrije svoj postanak i cilj u Božjoj Ljubavi” (10)

Nikakav strah ili izvanjska zapovijed ne može taknuti srce tako jako kao sila slobode koja se identificira sa svojom Ljubavlju, do najsitnijih detalja. Kao što je rekao sveti Pavao, s uvjerenjem onoga koji je to živio u potpunosti: *Uvjeren sam doista: ni smrt, ni život, ni anđeli ni vlasti, ni sadašnjost ni budućnost, ni sile, ni dubina, ni visina, ni ikoji drugi stvor neće nas moći rastaviti od ljubavi Božje u Kristu Isusu Gospodinu našem (Rim 8, 38-39)*. No, kako bi Ljubav Božja postigla toliku snagu u nama, trebamo njegovati duboku intimnost s Njim, prvenstveno u našoj molitvi. Ondje, razmatrajući o našem

Gospodinu, učimo o putevima
slobode i otvaramo srce
transformirajućem djelovanju Duha
Svetoga.

Istinska sloboda preuzima oblik
odgovora, velikoga "da". To što je
ovo ovako, povezano je i s dijelom
nasljedstva koje je sveti Josemaria
želio ostaviti svojoj djeci u ljudskoj
sferi: dobro raspoloženje. (11) Više
od značajke osobnosti, to je prava
snaga – *virtus* – slobode. Da se
kršćanski život temelji samo na
etičkoj odluci, na borbi da se izvede
program, doveo bi do gotovo
neizbježne iscrpljenosti,
obeshrabrenja i frustracije. No,
stvarnost je veoma drugačija, budući
da istinski kršćanski život ima svoj
izvor u susretu s Osobom koja nas je
došla potražiti. (12) Ovaj izvor je ono
što nas održava dok težimo postići
cilj svom svojom snagom, koliko god
da se smatramo slabima: *Ne kao da
sam već postigao ili dopro do*

savršenstva, nego – hitim ne bih li kako dohvatio jer sam i zahvaćen od Krista (Fil 3, 12). On je taj koji je zahvatio naš život, koji nas je primijetio, koji je vjerovao u nas. Zato ako osjećamo svoju malenost, jad, glinu – *humus*– od koje smo napravljeni, naš odgovor bit će u isto vrijeme ponizan i ispunjen dobrim raspoloženjem. Naš pogled na svijet produbljuje se “i učimo sve gledati na pozitivan način – i, ponekad, zabavnu stanu stvari i situacija.” (13) Naravno da smo napravljeni od gline, i ako se trudimo postići velike stvari to nije zato što smo zaboravili ovu realnost, nego zato što nas je Netko tko nas poznaje bolje nego poznamo sami sebe pozvao da to učinimo.

Razgovor u koji se prorok Jeremija upustio s Gospodinom (cf. *Jer 1, 5-8*) jako je lijep. Malo je proroka patilo kao on u nastojanjima da učini Božju riječ prisutnom u svom narodu. Sam

Bog je preuzeo inicijativu: *Prije nego što te oblikovah u majčinoj utrobi, ja te znadoh; prije nego što iz krila majčina izađe, ja te posvetih, za proroka svim narodima postavih te.* Ali Jeremija vidi samo svoju neprikladnost: *A ja rekoh: "Ah, Gospode Jahve, gle, ja ne umijem govoriti: dijete sam!"* No, Bog ne odustaje: *Ne govori: 'Dijete sam!' Već idi k onima kojima te šaljem i reci sve ono što ću ti narediti.* A gdje će prorok naći snage da to učini? Što će mu dati sigurnost? Više od zadaće koju je primio, to će biti Gospodinovo obećanje: *Ne boj ih se: jer ja sam s tobom da te izbavim.* Ponekad smo sami najveći neprijatelji svojoj slobodi, pogotovo kada zaboravimo na istinske temelje svog postojanja.

Na kraju, ono što iznenađuje nije da smo slabi i ponekad padnemo, nego da ipak uspijemo ustati ponovno. Neka naša srca nastave raditi mjesta za sanjanje Božjih snova. On računa i

na našu slobodu i našu glinu. Radi se o tome da više gledamo Njega, a manje na naše vlastite neprikladnosti. Intimnost s Bogom, potpuno povjerenje u Njega: od tu se rađa naša snaga i žustrina koju trebamo kako bismo živjeli usred svijeta na visini Božje djece. "Jedan pisac je rekao da anđeli mogu letjeti jer se ne shvaćaju preozbiljno. Možda bismo i mi mogli letjeti malo bolje kad ne bismo sami sebi davali toliko na važnosti" (14)

(1) Usp. Jose Maria Casciaro, "The Holy Spirit in the Synoptic Gospels," u Pedro Rodríguez et al. (eds.), *The Holy Spirit and the Church*, Eunsa, Pamplona 1999, 65.

(2) Sveti Josemaría, *Prijatelji Božji*, br. 31.

(3) *Ibid.*

(4) Sveti Josemaría, *Intimne bilješke*, br. 678, cit. u *Put*, *Kritičko povijesno izdanje*.

(5) Sveti Josemaría, *Pismo* 13, br. 106.

(6) Fernando Ocáriz, Pastoralno pismo, 9. siječnja 2018., br. 6.

(7) Fernando Ocáriz, Pastoralno pismo, 9. siječnja 2018., br. 7.

(8) Sveti Josemaría, *Pismo* 2, br. 45.

(9) Sveti Josemaría, *Put*, br. 420.

(10) Fernando Ocáriz, Pastoralno pismo, 9. siječnja 2018., br. 4.

(11) usp. sveti Josemaría, *Pismo* 24, br. 22.

(12) Usp. Benedikt XVI, Enc. *Deus caritas est*, br. 1.

(14) Fernando Ocáriz, Pastoralno pismo, 9. siječnja 2018., br. 6.

(14) Benedikt XVI, Intervju u
Castelgandolfu, 5. kolovoza 2006.

Lucas Buch – Carlos Ayxelà

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
hr-hr/article/vrlo-ljudski-vrlo-bozanski-
xviii-unutarnja-sloboda/](https://opusdei.org/hr-hr/article/vrlo-ljudski-vrlo-bozanski-xviii-unutarnja-sloboda/) (3.04.2026.)